

KI KICSODA

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN

Melyik könyvtárban dolgozol? Mióta dolgozol ott? Hogyan kerültél oda? Miért, hogyan lettél könyvtáros? Milyen számodra fontos jellemzőjét emelnéd ki munkádnak?

Kernács Henriett, ciszterci nővér vagyok a kismarosai ciszterci közösségből. 2004. augusztus 15-én, Nagyboldogasszony ünnepén kezdtem meg itt a jelöltidőt, és 2010. augusztus 6-án, Urunk Színeváltozásának ünnepén tettem örökfogadalmat.

A monostor könyvtárában – a Ciszterci Nővérek Boldogasszony Háza Monostor Könyvtárban – 2006 óta dolgozom. Örökfogadalom után – vagy már azelőtt – minden nővérré rábíznak egy-egy nagyobb területet, amelyért ő lesz felelős. Rám – ilyen nagyobb területként – a könyvtári munkákat bízta a Közösség, amit örömmel és hálával fogadtam. Annak ellenére is, hogy – bár a gimnázium utolsó évében és az egyetemi évek során megszerettem az irodalmat, a könyveket és az olvasást – magamtól, úgy hiszem, soha nem gondoltam volna arra, hogy könyvtárban könyvtárosként dolgozzam. Mivel nem volt sem könyvtárosi végzettségem, sem gyakorlatom a könyvtári munkában, 2006. február 6. és november 23. között az Országos Széchényi Könyvtárban részt vehettem egy könyvtáros asszisztens képzésen. Emellett 2008. március 27. és április 8. között elvégeztem egy SZIKLA (Szikla Integrált Könyvtári Rendszer) tanfolyamot, mert ezt a számítógépes rendszert választottuk könyvtárunk számára katalogizálásra, olvasói nyilvántartásra és kölcsönzésre. Már 2006-ban elkezdtem segítséggel használni a programot könyveink bevételezéséhez, a bevitt könyvek adatainak javításához és kiegészítéséhez, valamint könyvkereséshez és kölcsönzéshez, a tanfolyamon azonban elmélyíthettem és kiegészíthettem az így, eddig megtanultakat.

Monostori könyvtárunk egyik sajátos és fontos

jellemzője, hogy nyilvános könyvtárként működő szerzetesi könyvtár. Gyűjteményünk jellegénél és feladatánál fogva a szakkönyvtárak, ezen belül pedig a teológiai

szakkönyvtárak sorába illeszkedik, bár több kapcsolódó (szak)területen is – filozófia, történelem, egyháztörténelem, pszichológia, pedagógia, képzőművészet, művészettörténet, katolikus és más szépirodalom – gazdag anyaggal rendelkezünk. Nyilvános könyvtárként működő szerzetesi könyvtárként vannak belső és külső olvasóink. Könyvállományunkat elsősorban a monostorhoz tartozó személyek: a szerzetesek, valamint a monostor szellemiségében és lelkiségében elkötelezett laikus személyek, az oblaták-oblátusok használják. Könyvtári dokumentumaink mindenekelőtt nekik szolgálnak szellemi-lelki táplálékkul, az ő munkájukat segítik. Ők a könyvtár belső használói.

Vannak azonban évről évre egyre növekvő számban külső olvasóink is. Mivel a könyvtár nyilvános, használói köre elvileg nem korlátozott, a könyvtár anyaga azonban mégis leszűkíti az olvasói kört. Főként olyan dokumentumokat őrzünk és szolgáltatunk ugyanis, amelyek tudományos, és nem népszerűsítő művek. Főgyűjtőkörünkhöz tartozik a teológia és annak határtudományai: magyar, német, francia nyelvű teológiai művek (patrológia, monasztikus irodalom, spirituális teológia, bibliikum), filozófia, lelkiségi irodalom. Mellékgyűjtőkörünkhöz pedig az egyházmegye helytörténete és egyháztörténete, az egyházmegye püspökeinek, papjainak tudományos és irodalmi tevékenységére vonatkozó dokumentumok, világképet alakító és fejlesztő tudományos művek, katolikus szépirodalom, más szépirodalmi művek, történelmi-egyháztörténeti munkák, társadalomtudományok,

KI KICSODA

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN

művészettörténet, valamint a könyvvállomány fel-
dolgozásához- használatához szükséges munkák.

Monostori könyvtárunk külső használói például azok a személyek, akik tudományos kutatás cél-
jából érkeznek a monostorba. Segítséget nyújtunk
mindazoknak, akik rendi kutatásokat, teológiai
munkát végeznek, vagy doktori disszertációkhoz,
szakdolgozatokhoz, egyéb dolgozatokhoz, publi-
kációkhoz gyűjtenek anyagot. A külső olvasói kör-
höz tartoznak még monostorunk vendégei is.

Könyvtárunk egy másik sajátos és fontos jellem-
zője, hogy új alapítású. Nincsenek régi könyveink,
és sok német és francia nyelvű teológiai és lelkiségi
könyvet őrzünk, általában több, akár 3-4 példány-
ban is. Ugyanígy a mellékgvűjtőkörhöz tartozó
szépirodalmi állományban is találhatunk sok eset-
ben duplum, triplum, quadruplum példányokat is.
Rövid múltira visszatekintő könyvtárunk története
ugyanis szorosan összefügg szerzetesközségünk
történetével. Közösségünk 1955-ben született. A
közösségbe érkező és ott elköteleződő tagok ma-
gukkal hoztak otthonról több-kevesebb könyvet,
főként szépirodalmat és lelkiségi irodalmat. Ezek
voltak születő „könyvtárunk” első dokumentumai.
Az üldöztetés éveiben emellett ajándékozás által is
gyarapodott az állomány. Elsősorban a bécsi OMC
(Opus Mystici Corporis) Kiadótól, és külföldi bar-
rátoktól, jótéveiktől, baráti monostoroktól kaptunk
keresztény- és szerzetesi életünket segítő, tápláló,
elmélyítő könyveket. Az állomány gyarapodása te-
hát 1955 óta követhető.

1961 februárjában letartóztatások kapcsán azon-
ban jelentős mennyiségű könyvtári állománytól
fosztották meg a közösséget. A gyarapodás így
1961-től szinte nulláról indult. 1966-ban kisebb
mértékben megismétlődött a fájdalmas esemény.
1963 nyaratól kezdve a közösség teljes létszámú
együttléte szinte lehetetlenné vált, ezért egészen
a rendszerváltozásig 3-4 nővér élt együtt vidé-

ki városokban – Miskolcon, Tarjánban, Komlón,
Veszprémben, Szegeden – egy-egy albérleti la-
kásban. Mivel az összetartozást az azonos szelle-
mi-lelki táplálék is erősítette, minden ház számára
igyekeztünk elérhetővé tenni ugyanazokat a fontos
lelkiségi, teológiai, katolikus szépirodalmi köny-
veket. Ennek a körülménynek is köszönhető, hogy
könyvtárunkban számos műből több példányt is
találunk.

A gyűjtemény 1995-ben került jelenlegi helyé-
re, az újonnan épült könyvtári épületszárnyba.
A könyvtár állománya – noha a könyvvásárlás a
legnehezebb időkben sem szünetelt – korábban, és
főként az idegen nyelvű könyvek esetében, szinte
csak jótéveők ajándékaiból gyarapodott. Az utóbbi
évtizedekben azonban erősen növekedett a vásár-
lási arány. A gyűjtemény zöme idegen nyelvű, 20.
századi teológiai és egyéb irodalom.

Monostori könyvtárunk összes dokumentumának
becsült száma ma mintegy 30-35 ezer könyvtári
egység, amelyből körülbelül 15-20 ezer kötet új
könyv. A számítógépes adatbázisban nyilvántartott
dokumentumok száma mintegy 20 ezer.

**Miben áll a napi munkád? Milyen feladatokat
látsz el? Milyen kihívásokat tartogat a mun-
kád? Milyen hobbijaid, szabadidős elfoglaltsá-
gaid vannak?**

Könyvtári munkáim között első helyen áll,
hogy Testvéreimnek oda tudjam adni, il-
letve tudjak olyan könyveket adni, amelyek
szellemi-lelki táplálékul szolgálnak nekik, vagy
amelyek a rájuk bízott munkában, feladatokban
segítik őket. Ilyen feladat például a növendékek
tanítása monaszterológiára, zsolozsmatörténet-
re, szerzetesi lelkiségre, a benedeki Regula lel-
kiségre, a ciszterci lelkiségre, rendtörténetre.
De szükségünk van megfelelő könyvekre akkor
is, amikor a közösség egy-egy tagja tanulmányo-
kat folytathat – például teológiai tanulmányokat

KI KICSODA

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN

–, vagy amikor különféle, az életünkhöz-munkáinkhoz szükséges kurzusokon, továbbképzéseken vehetünk részt. Szükségünk van továbbá megfelelő könyvekre ahhoz is, hogy mi magunk jobban megismerhessük keresztény és szerzetesi életünk gazdagságát, ciszterci gyökereinket, és ezután másoknak is továbbadhassuk ezt az ajándékba kapott gazdagságot, a monostor falain belül és kívül egyaránt. Folyamatosan figyelem tehát, hogy milyen új könyvek jelennek meg, amelyek hasznosak lehetnek közösségünknek.

Emellett pedig dolgozom azon, hogy számítógépes rendszerünk segítségével feltárjam, feldolgozzam régebbi könyvvállományunkat, illetve kiválogassam fölőspéldányainkat, és megkeressem, hogy kinek adhatnánk tovább ezeket a dokumentumokat. E munka során ki szoktam válogatni és össze szoktam gyűjteni a megrongálódott dokumentumokat, és amikor lehetőségünk van rá, a közeli könyvtárakban javításukat szoktam kérni.

Könyvtári munkámhoz tartozik továbbá az is, hogy azoknak a Testvéreimnek, ismerőseinknek, vagy más hozzánk fordulóknak segítsek, akik egy-egy témában (szak)irodalmat keresnek.

Fontosnak tartjuk mindemellett, hogy ápoljuk a kapcsolatot a többi egyházi könyvtárral. Mivel monostori könyvtárunk hosszú évek óta tagja az EKE-nek, igyekszünk lehetőség szerint részt venni minden éves, nyári összefüvetelén, közgyűlésén és más programokon is, amelyekre év közben kerül sor. Szeretnénk így személyesen is egyre jobban megismerni egymást a többi egyházi könyvtárban dolgozó kollégával, hogy kölcsönösen segíthessük egymást munkánkban, küldetésünkben.

Van végül még egy további, bár nem szorosan, de mégis valamiképp a könyvtárhoz kapcsolódó feladatom, ami talán választ adhat – ha ez rendhagyó, sajátos válasz lesz is – arra a két kérdésre, hogy **Milyen kihívásokat tartogat a munkád? Milyen**

hobbijaid, szabadidős elfoglaltságaid vannak? Erre a két kérdésre ugyanis a mi monasztikus szerzetesi életformánkban ilyen sajátos, rendhagyó módon lehet csak válaszolni.

Mivel szerzetesközösségünk élete rövid múlt-ra: mindössze 62 évre tekint vissza, mi magunk is igyekszünk egyre jobban megismerni Ciszterci Rendünk hagyományának gazdagságát. Könyvtárunk ehhez kapcsolódó, főgyűjtőköréhez tartozó állományrésze – a monasztikus szerzők, ezen belül elsősorban a ciszterci atyák írásai, ezek magyarázatai, valamint a rendtörténeti munkák – elengedhetetlen hagyományunk megismeréséhez és ismereteink elmélyítéséhez. Közösségünk egyik tagja is ezt a munkát segítette teológiai tanulmányai során szakdolgozatával, licencia dolgozatával, majd doktori dolgozatával, amelyekben a Ciszterci Rend egyik kiemelkedő atyjának, Clairvaux-i Szent Bernát lelkiségével-életművével foglalkozott. Mivel magyar nyelven sajnos igen kevés anyag áll rendelkezésünkre, és a szükséges elsődleges- és másodlagos irodalom szinte kizárólagosan idegen nyelvű, az elmúlt évek során sok „házi”, egyelőre még csak belső használatú fordítást készíthettem elsősorban német, és egy-egy alkalommal angol nyelvből. Nagy örömmel végzem ezt a feladatot.

Mivel közben azt is felismertük, hogy a ciszterci életforma által adott kincsek nem csupán a szerzetesek, hanem bármilyen életállapotú ember számára, a világban élő hívők és keresők számára egyaránt eligazítók, szeretnénk a jövőben az eddig készített és ezután készülő fordításainkból különféle kiadványsorozatokot készíteni és az olvasók rendelkezésre bocsátani. Az egyik sorozat a Ciszterci Rendet, ciszterci életformát és saját közösségünket bemutató írásokból állna. A másikat autentikus ciszterci szerzők műveiből készült fordítások alkotnák. Egy harmadik sorozat pedig ez utóbbi szövegeket magyarázná. A tervezett kiadványok nem

KI KICSODA

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN

életállapothoz kötött témákkal, hanem egyetemes értékű-érvényű emberi és hitéleti témákkal foglalkoznának.

Van még egy további, a könyvtárhoz és „ciszterciségünkhöz” kapcsolódó feladatom, amit szintén nagyon szívesen és örömmel végzek. 2014 óta minden évben meghívjuk monostorunkba egy hétvégére a négy ciszterci gimnáziumban tanuló lányokat az úgynevezett „Ciszterci Lelkiségi Napokra”, hogy jobban megismerjük és megszeressük együtt a ciszterci lelkiiséget. Az együtt töltött idő alatt „Járjuk együtt a ciszterciek hármass szeretet útját Isten, felebarátunk, önmagunk felé” címmel négy éves lebontásban gondolkodunk. Az 1. évben a zsolozsmáról, a szüntelen megtérésről, a külső kapcsolatokról, a 2. évben a lectio divina-ról, az engedelmességről, a munkáról, a tanulásról, a 3. évben az egyéni imáról, a csendről, az önismeretről, a communio-ról, a 4. évben pedig Szent Benedek Regulájáról, a stabilitásról, a vendégekről. Egy úgynevezett „Képes történelemóra – ciszterciek a középkorban és ma” keretében vetítéssel és meséléssel – szintén négy éves lebontásban – megismerkedünk az 1. évben a ciszterciek építészetével és művészetével, a 2. évben a ciszterciek és a társadalom kapcsolatával, a 3. évben a ciszterci nővérek múltjával és jelenével, végül a 4. évben a ciszterci nővérek múltjával és jelenével Magyarországon. Együttlétünk során emellett közösen feldolgozzuk részben komolyan, részben játékosan egy-egy ciszterci szerző egy-egy művét. A találkozó anyagának az előkészítéséhez szintén szükségünk van magyar, német, francia, angol nyelvű ciszterci témájú könyveinkre, és olykor fordításokat is kell készíteni. Ebben is nagy örömmel veszek részt.

Talán lehet ezeket „kihívásoknak” nevezni, amelyet a munkám tartogat. Nagy ajándéknak tekintem, hogy ilyen feladatokon keresztül megismerhetjük és megismertethetjük másokkal is életformánk és

életünk gazdagságát.

Hogyan, milyennek látod a mai magyar könyvtárügyet és benne az egyházi könyvtárak helyét, szerepét?

Erre a kérdésre szeretnék szintén egy kicsit rendhagyó módon válaszolni elsősorban azért, mert keveset tudok a mai magyar könyvtárügyről. Amit tudok róla, azt a EKE-n keresztül tudom, napi szinten azonban nem kísérem figyelemmel.

Szeretném itt arra vonatkozóan, hogy milyennek látom a mai magyar könyvtárügyet és benne az egyházi könyvtárak helyét, szerepét, XVI. Benedek pápa néhány gondolatát idézni, aki felhívta a figyelmünket arra, hogy mit is jelent hívó emberként és egyházi könyvtárosként a könyvtárainkban őrzött kincsek „gondnoka” lenni.

Ebben a 2008 szeptemberében a párizsi Collège des Bernardins-ban elhangzott buzdító beszédében a Szentatya a következőket mondta a kultúra világa itt egybegyűlt képviselőinek: „A népvándorlás hatalmas kulturális törésében, és a kialakuló új államrendekben a szerzetesek monostorai voltak azok a helyek, ahol a régi kultúrák kincsei átvészelhettek minden megpróbáltatást, s ahol ugyanakkor kifomálódhatott lassan egy új kultúra...”

Ezeknek a szerzeteseknek nem állt szándékukban kultúrát teremteni, vagy akár csak fenntartani, megőrizni a múltbelit. Ennél sokkal alapvetőbb, sokkal elemibb dolog mozgatta, sürgette őket. 'Quaerere Deum' – ez volt a céljuk. Az időknek ebben a zavarában, amikor úgy látszott, hogy semmi sem kitartó, semmi sem ellenálló, ők az alapvetőt, a lényegeset akarták tenni – azért akartak fáradozni, hogy rátaláljanak az örökké érvényesre és maradandóra, magára az életre. Istent keresték. A lényegtelenből a lényegesig, a lényegig, az egyedül valóban fontosig és megbízhatóig akartak eljutni. Azt mondják erről, hogy az 'eszkatologikusra' írá-

KI KICSODA

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN

nyultak. Nem időben kell ezt értenünk, mintha a világ végére vagy saját halálukra tekintettek volna, hanem egzisztenciálisan: az ideiglenes mögött a véglegeset keresték. 'Quaerere Deum': mivel keresztények voltak, nem úttalan sivatagba vezető expedíciót, vagy teljes sötétségbe tartó keresést jelentett mindez. Isten maga helyezett el irányt mutató jelzéseket útjukon, sőt, Ő maga egyengette az utat, amelyre feladatként rá kellett találniuk, s amelyen járniuk kellett. Isten ígéje volt ez az út, amely a Szentírás könyveiben feltárult az emberek előtt. Az Isten-keresés ezért a szó belső kultúráját követeli, vagy – Jean Leclercq szavaival: a nyugati szerzetességben belülről kapcsolódik össze eszkatológia és grammatika. Az Isten utáni vágyakozás, a 'désir de Dieu, az amour des lettres'-t, a szó iránti szeretetet is tartalmazza; behatolásunkat annak minden dimenziójába. Mivel a szentírási szóban Isten maga közeledik felénk, s mi magunk is Ő feléje, azt kell megtanulnunk, hogyan hatoljunk be a nyelv titkába; meg kell azt értenünk felépítésében és kifejezőmódjában. Éppen az Isten-keresés folytán válnak ezért fontossá a profán tudományok, amelyek megmutatják nekünk a nyelvhez vezető utat. Mivel az Isten-keresés megkívánta a szó kultúráját, a monostorhoz hozzártartozott a könyvtár, amely feltárhatta a szóhoz vezető utakat. De az iskola is ezért tartozott hozzá, ahol konkrétan megnyitják az utakat. Benedek 'dominici servitii schola'-nak nevezi a monostort. A monostor 'eruditio'-ra, az ember formálására és képzésére szolgál – az alakítás célja végül, hogy megtanuljuk az Isten-szolgálatot. Az értelem formálását, a képzést is magában foglalja ez, amelynek segítségével az ember megtanulja, hogyan kell a tulajdonképpeni Igét észlelni a szavakban...

A nyugati szerzetességben így az Isten-keresésből forrasozva belülről kifejlődhetett a szó kultúrája...

Az, ami megalapította Európa kultúráját, az

Isten-keresés és a készség, hogy hallgassuk Őt, hallgassunk Rá, napjainkban is a valódi kultúra alapja marad."

Hálás vagyok érte, hogy ilyen ajándékot és ilyen küldetést rejt magában a munkánk.

Mit jelent számodra az olvasás? Melyek a legfontosabb, meghatározó olvasmány-élményeid?

Ciszterci nővérként mindennapi olvasmányom a Szentírás. Amikor a Szentírást olvasom, nem pusztán szövegekkel találkozom, amelyeket értelmemmel befogadok, hanem a szövegeken keresztül egy élő Személlyel találkozhatok, Őt ismerhetem meg egyre jobban, Vele együtt pedig az embert, s így magamat is. A szövegeken keresztül beszélgethetek az Istennel, Aki mesél nekem önmagáról, rólam és kettőnk kapcsolatáról. Beszél nekem az Ő vágyairól és a bennem lévő akadályokról, amelyek útjában állnak tervei beteljesülésének.

A Szentíráson kívül és emellett elsősorban különféle lelkeségi könyveket olvasunk. Ezek közül azok számomra a legfontosabbak, amelyek monasztikus, ciszterci szerzetesi életem jobb megismerését, és életformánk iránti szeretetem elmélyítését segítik. Ezek közül is olyan könyveket olvasok a legszívesebben, amelyekben szentéletű ciszterci és trappista szerzetesek írnak magukról – életükről, lelkiségükről, istenkapcsolatukról, testvérkapcsolataikról –, vagy amelyeket mások írtak róluk. Nagy örömmel olvastam például a tibhirine-i vértanú szerzetesektől és róluk, Marie-Jérôme atyától és atyáról (1907-1985), Maria-Rafael Arnáiz Barón oblátustól (1911-1938), Maria Gabriella Sagheddu nővéréről (1914-1939), Marie-Joseph Cassant atyáról (1878-1903). És nagyon szívesen le is fordítok egy-egy írást vagy egy-egy szövegrészletet, ha nincs még magyar fordítás, hogy a Testvéreimmel is megoszthassam azt a gazdagságot, amelyet ezeken a könyveken keresztül én magam is kaphatok és befogadhatok.